Vihreä kasvu
Arttu Karila

29.9.2026

Elinkeinoelämän Keskusliiton lausunto koskien valtioneuvoston selvitystä Komission tiedonannosta AccelerateEU - energiaunioni, kohtuuhintaista ja turvallista energiaa nopeutettujen toimien avulla

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selvityksestä koskien Euroopan komission tiedonantoa AccelerateEU – energiaunioni: kohtuuhintaista ja turvallista energiaa nopeutettujen toimien avulla. Tiedonannossa energiaa tarkastellaan samanaikaisesti kilpailukyky-, turvallisuus- ja ilmastopolitiikan näkökulmista. Tämä vastaa hyvin eurooppalaisen elinkeinoelämän tarpeita nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa.

Suomi on ottanut edelläkävijän roolin puhtaassa siirtymässä ja rakentanut kilpailukykyään puhtaan energian, sähköistymisen, vähäpäästöisen teollisuuden sekä vahvistuvan energiaomavaraisuuden varaan. EK näkee yritykset ilmastonmuutoksen torjunnan, energiasiirtymän, energiaturvallisuuden vahvistamisen ja talouskasvun keskeisinä toteuttajina. Kansallisten päästövähennysten lisäksi suomalaiset yritykset tarjoavat maailmanmarkkinoille ratkaisuja, jotka vähentävät päästöjä ja vahvistavat energiaturvallisuutta myös Suomen rajojen ulkopuolella.

Muutoksessa on huolehdittava siitä, että yrityksillä säilyvät edellytykset investoida, kasvaa ja kilpailla kansainvälisillä markkinoilla. Puhdasta siirtymää tulee edistää kustannustehokkaasti, markkinaehtoisesti ja teknologianeutraalisti siten, että se samanaikaisesti vahvistaa Euroopan kilpailukykyä, energiaturvallisuutta ja ilmastotavoitteiden saavuttamista. Tämä edellyttää pitkäjänteistä ja ennakoitavaa sääntely-ympäristöä sekä investointeja kannustavaa politiikkaa.

EK pitää valtioneuvoston kantaa kokonaisuutena hyvin perusteltuna. Euroopan energiaturvallisuuden vahvistaminen, fossiiliriippuvuuden vähentäminen ja puhtaan siirtymän vauhdittaminen ovat keskeisiä edellytyksiä kilpailukyvyn, investointien ja talouskasvun vahvistamiselle. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimivia energiamarkkinoita, teknologianeutraalia politiikkaa, pitkäjänteistä sääntelyä sekä jäsenvaltioiden välisen yhteistyön vahvistamista. Samalla mahdollisten kriisitoimien ja valtiontukien tulee tukea energiasiirtymää eikä pitkittää riippuvuutta

fossiilisista polttoaineista, vaarantaa markkinoiden tasapainottumista ja kannustimia mm. energiatehokkuuteen tai vääristää kilpailutilannetta sisämarkkinoilla toimivien yritysten välillä.

EK esittää seuraavia lisäyksiä harkittavaksi Suomen kantaan:

”Suomi korostaa, että valtiontukien ensisijaisena tavoitteena tulee olla fossiilisista polttoaineista irtautumisen vauhdittaminen, eikä tukien tule ylläpitää tai pidentää riippuvuutta fossiilienergiasta.

”Suomi korostaa, että energiatehokkuustoimissa tulee mahdollistaa jäsenvaltioiden vaikuttaviksi todettujen kansallisten toimintamallien hyödyntäminen, kuten vapaaehtoisiin energiatehokkuussopimuksiin perustuvat ratkaisut.”

Yleiset huomiot

EK pitää tervetulleena komission AccelerateEU-toimintaohjelmaa, jonka tavoitteena on vahvistaa Euroopan energiaturvallisuutta, hillitä energian hintavaihteluiden vaikutuksia ja vähentää riippuvuutta tuonti-fossiilisista polttoaineista. Viime vuosien energiakriisit ovat osoittaneet, että energia ei ole enää pelkästään ilmasto- tai teollisuuspolitiikan kysymys, vaan keskeinen osa Euroopan turvallisuutta, kilpailukykyä ja strategista kestävyyttä.

Euroopassa on jo otettu askelia energiaturvallisuuden vahvistamiseksi, mutta työ ei ole valmis. EU:n tulisi nykyistä määrätietoisemmin vähentää altistumistaan fossiilisten polttoaineiden hintavaihteluille, toimitushäiriöille ja geopoliittisille riskeille. Riippuvuuden vähentäminen tuonti-fossiilisista energialähteistä vahvistaa samanaikaisesti Euroopan turvallisuutta, parantaa yritysten toimintaympäristön ennakoitavuutta ja tukee ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Komissiolla on tärkeä ja hyväksi havaittu rooli jäsenvaltioiden välisen yhteistyön, energiaturvallisuuden sekä energiamarkkinoiden toimivuuden koordinoijana. Viime vuosien kokemukset ovat osoittaneet, että yhteinen tilannekuva, toimiva tiedonvaihto ja markkinoiden läpinäkyvyys voivat auttaa ennakoimaan häiriöitä ja vähentämään tarvetta raskaammille markkinainterventioille.

Investointivarmuus ja sähköistyminen

Fossiiliriippuvuuden vähentäminen edellyttää merkittäviä investointeja puhtaaseen energiaan, infrastruktuuriin ja uusiin teknologioihin. Näiden investointien toteutuminen riippuu ennen kaikkea toimintaympäristön

ennustettavuudesta, toimivista markkinoista sekä kilpailukykyisestä energiasta. Yritykset tarvitsevat pitkäjänteisiä pelisääntöjä, eivät jatkuvasti muuttuvia poikkeusjärjestelyjä tai kriisitoimia.

EK pitää tärkeänä, että Euroopan energiapolitiikka säilyy teknologianeutraalina. Päästöjen vähentämisessä ja energiaturvallisuuden vahvistamisessa tarvitaan eri toimialojen tarpeisiin soveltuvia ratkaisuja. Sähköistyminen on monilla aloilla keskeinen keino vähentää fossiiliriippuvuutta, mutta se ei yksin ratkaise kaikkien toimialojen päästövähennyshaasteita. Tämän vuoksi energiapolitiikan tulee mahdollistaa myös energiatehokkuuden, vähäpäästöisten polttoaineiden, ydinenergian, hiilidioksidin talteenoton sekä bio- ja kiertotalousratkaisujen hyödyntäminen.

Kriisitoimet ja valtiontuet

EK on huolissaan pitkittyvästä ja laajentuvasta valtiontukien roolista EU:n sisämarkkinoilla. Poikkeukselliset kriisitoimet voivat olla perusteltuja äkillisissä häiriötilanteissa, mutta niiden tulee olla tarkasti kohdennettuja, oikeasuhteisia ja määräaikaisia. Tukien ei tule muodostua pysyväksi osaksi energiapolitiikkaa eikä ylläpitää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista.

Kestävin tapa suojata eurooppalaisia yrityksiä ja kotitalouksia energiamarkkinoiden hintavaihteluilta, toimitushäiriöiltä ja geopoliittisilta riskeiltä on vähentää määrätietoisesti riippuvuutta tuontifossiilisista polttoaineista sekä vahvistaa Euroopan omaa puhtaan energian tuotantoa. Mahdollisten valtiontukien tulisi tukea tätä tavoitetta vauhdittamalla investointeja puhtaaseen energiaan, energiatehokkuuteen ja muihin energiaturvallisuutta vahvistaviin ratkaisuihin.

EK pitää ratkaisevana, että sisämarkkinoiden toimivuutta ei heikennetä jäsenvaltioiden välisellä tukikilpailulla. Pitkäjänteinen kilpailukyky ja energiaturvallisuus syntyvät investoinneista, innovaatioista, toimivista energiamarkkinoista ja fossiiliriippuvuuden vähentämisestä, eivät pysyvistä tukijärjestelyistä tai laajamittaisista markkinainterventioista.